

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี บทความและผลงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี
2. ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)
3. แนวคิดในการนำเสนอข้อมูลต่อผู้ใช้งบการเงิน
4. บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี

การกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือ “บรรษัทภิบาล” หรือ “ธรรมาภิบาล” เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่บริษัททุกบริษัทควรนำมาปฏิบัติ โดยมีผลต่อความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสของบริษัท และมีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของตลาดทุน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการเชื่อมโยงกันทั่วโลก

การศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี เริ่มกล่าวถึงในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษที่ 19 ในยุคการรวมกิจการและการเข้าซื้อ (Merger and Acquisition) กิจการอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ต่อจากนั้นจัดตั้งเป็นองค์การขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “บรรษัท” การขยายบริษัทมักใช้การลงทุนผ่านตลาดเงินและตลาดทุนระหว่างประเทศทั่วโลก และการบริหารบรรษัทขนาดใหญ่จำเป็นต้องจ้างฝ่ายจัดการที่มีความรู้ความสามารถบริหารแทนผู้ถือหุ้นและผู้เป็นเจ้าของเดิม ซึ่งการดำเนินงานมีความซับซ้อนมากขึ้นและมีเครือข่ายการติดต่อระหว่างประเทศในระดับสากล จากผลการรวมกิจการและการเข้าซื้อกิจการของสหรัฐอเมริกาในประเทศต่าง ๆ ทำให้การศึกษาได้แพร่หลายไปในหลายประเทศ เช่น อังกฤษ แคนาดา เยอรมัน ญี่ปุ่น ฯลฯ ทำให้มีผลการศึกษาจำนวนมาก เช่น Coase (1937) Jensen and Meckling (1976) Fama and Jensen (1983) Shleifer and Vishny (1997) เป็นต้น เพื่อหารูปแบบการจัดโครงสร้างคณะกรรมการ บทบาท ความรับผิดชอบ กลไกในการควบคุมกำกับกิจการ รวมทั้งต้นทุนและผลตอบแทนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รูปแบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อผู้ลงทุนและเกิดความยุติธรรมและโปร่งใสเพื่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เช่น เจ้าหนี้ คู่ค้า พนักงานและสาธารณชน เพราะเจ้าหนี้ยอมเสียหายหากไม่ได้รับการชำระหนี้ หรือพนักงานยอมเดือดร้อนจากกิจการ

ล้มละลาย หรือสาธารณชนหรือประเทศชาติ ข่มเคียดแค้นจากการประกอบธุรกิจที่มักได้ ไม่มีจริยธรรมทางธุรกิจ หรือ ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น จากความล้มเหลวจากการลงทุนข้ามชาติและผ่านตลาดหลักทรัพย์ของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะผลจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกในกลางทศวรรษ 2000 ที่เริ่มจากประเทศไทย ทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้ปรับการกำกับดูแลกิจการของทุกประเทศให้เป็นมาตรฐานสากลไปทั่วโลก โดยการประสานงานและร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันการคอร์รัปชัน ซึ่งหมายถึงการใช้อำนาจทางการเมืองและตำแหน่งทางราชการในทางมิชอบหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตน จึงเป็นที่น่ายินดีที่ประเทศไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการบรรษัทภิบาลแห่งชาติ และรัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ.2545 เป็นปีเริ่มต้นของการรณรงค์การมีบรรษัทภิบาลที่ดี พร้อมกับมีนโยบายปราบคอร์รัปชัน โดยจะทำให้ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความโปร่งใสในระดับสูงของโลก (อุษณา ภัทรมนตรี, 2547, หน้า 8-2 ถึง 8-3)

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา [OECD] เป็นหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทในการส่งเสริมด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีตลอดมา โดยมีหลายประเทศเป็นสมาชิกร่วมกัน มีนโยบายหลักเพื่อพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจให้ดีที่สุดและยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตในแต่ละประเทศ รวมถึงขยายไปยังประเทศกำลังพัฒนาด้วยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา [OECD] ได้กำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับการกำกับดูแลกิจการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 เป็นต้นมา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น จนถึงปัจจุบัน ได้กำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับการกำกับดูแลกิจการ ปี ค.ศ. 2004 (OECD Principles of Corporate Governance, 2004) โดยกำหนดหลักสากลของการกำกับดูแลกิจการดังต่อไปนี้

1. กำหนดแม่บทของการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพไว้เป็นพื้นฐานแน่นอน
(Ensuring the Basis for an Effective Corporate Governance Framework)

แม่บทของการกำกับดูแลกิจการควรส่งเสริมด้านความโปร่งใสและตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยหลักกฎหมายและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

2. สิทธิของผู้ถือหุ้น (The Rights of Shareholders and Key Ownership Functions)
แม่บทการกำกับดูแลกิจการ ควรป้องกันและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถือหุ้น

3. การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น (The Equitable Treatment of Shareholders)
แม่บทการกำกับดูแลกิจการ ควรก่อให้เกิดการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น รวมถึงผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและผู้ถือหุ้นชาวต่างประเทศ ผู้ถือหุ้นทุกคนควรมีโอกาสมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน

4. บทบาทของผู้มีส่วนได้เสียอื่นในการกำกับดูแลกิจการ (The Role of Stakeholders in Corporate Governance)

แม้บทบาทการกำกับดูแลกิจการควรคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียอื่นในการกำกับดูแลกิจการกำหนดเป็นกฎหมายหรือสัญญาและมีการประสานงานระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่งคั่ง การดำเนินงาน และทำให้กิจการมีฐานะการเงินที่ดีต่อไป

5. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency)

แม้บทบาทการกำกับดูแลกิจการควรเปิดเผยข้อมูลของบริษัททันเวลาและถูกต้อง รวมถึงแสดงฐานะการเงิน, ผลการดำเนินงาน, ส่วนของผู้ถือหุ้น และการกำกับดูแลกิจการของบริษัท

6. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (The Responsibilities of the Board)

แม้บทบาทการกำกับดูแลกิจการควรระบุถึงกลยุทธ์ของบริษัท การจัดการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการและความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการต่อบริษัทและผู้ถือหุ้น (OECD, 2004)

แนวปฏิบัติตามหลักการพื้นฐาน 6 ประการนี้ แต่ละประเทศหรือแต่ละกิจการนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัฒนธรรมของตน และปรับปรุงให้เหมาะสมกับกาลสมัยตลอดเวลา

ในที่นี้ผู้วิจัยจะเน้นขยายรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency) จากหลักสากลข้างต้นซึ่งการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์

บริษัทควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอและทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะให้ทันต่อแนวปฏิบัติทางการตลาด ข้อกำหนดต่าง ๆ ของความเป็นเจ้าของ หรือเพื่อการตัดสินใจในการซื้อขายสิทธิในหุ้น

2. ความเป็นเจ้าของและสิทธิลงคะแนน

นอกเหนือจากผลประกอบการทางการเงินและผลการดำเนินงานแล้ว บริษัทควรเปิดเผยวัตถุประสงค์ของบริษัท ปังภัยความเสี่ยง ประเด็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย โครงสร้างการกำกับดูแล รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุม กลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ การถือหุ้นระหว่างกัน การรับประกันระหว่างกันสิทธิการลงคะแนนที่แตกต่างไปจากปกติ และรายการคำที่เกี่ยวข้องกัน

3. สารสนเทศเกี่ยวกับกรรมการ

บริษัทควรเปิดเผยในรายงานประจำปีหรือแบบรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปีเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยเปิดเผยลักษณะ ความสามารถสำคัญพื้นฐานความรู้

ทางวิชาชีพ การเป็นสมาชิกของคณะกรรมการอื่น คุณสมบัติเกี่ยวกับความเป็นอิสระและด้านอื่น ๆ ของคณะกรรมการรวมทั้งของผู้สรรหา เพื่อให้ประเมินศักยภาพของคณะกรรมการในการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อกิจการได้ และควรเปิดเผยวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นประจำทุกปี

4. คำตอบแทน

ควรเปิดเผยคำตอบแทน คณะกรรมการบริษัท และผู้บริหารสำคัญของบริษัทในรายงานหรือในแบบรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปี รวมถึงนโยบายในการจ่ายคำตอบแทนและในทางที่ดีควรเปิดเผยเป็นรายบุคคลหรือเฉพาะผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้ประเมินได้ว่า นโยบายและวิธีปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่

5. การตรวจสอบ

การตรวจสอบประจำปี ควรกระทำโดยผู้ตรวจสอบอิสระภายนอก และมีมาตรการส่งเสริมคุณภาพและความอิสระของผู้ตรวจสอบ และ The International Corporate Governance Network [ICGN] สนับสนุนการพัฒนามาตรฐานการบัญชีสากลที่สูงที่สุด และส่งเสริมให้บริษัทปฏิบัติตามมาตรฐานที่มีระดับคุณภาพดังกล่าว นอกจากนี้ยังสนับสนุนการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เข้มแข็งและเป็นอิสระ เพื่อจำกัดโอกาสการเกิดข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการเปิดเผยค่าธรรมเนียมที่จ่ายให้ผู้ตรวจสอบในการบริการอื่น

การเปิดเผยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

การเปิดเผยการปฏิบัติตามการกำกับดูแลกิจการ ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ จะกำหนดแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือ ภาคบังคับและเปิดเผย (Mandatory Disclosure) คือส่วนที่กำหนดให้บริษัทปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตามต้องอธิบายเหตุผล และภาคเปิดเผยโดยสมัครใจ (Voluntary Disclosure) คือส่วนที่บริษัทเปิดเผยการปฏิบัติเพิ่มเติมจากภาคบังคับ

การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการบัญชีและการรายงาน [ISAR] ครั้งที่ 19 ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ คณะที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจได้เสนอรายงานเกี่ยวกับข้อกำหนดการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการทั้งที่เป็นการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลทั่วไปที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้ประเทศต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน

บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่จำเป็นสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ โดยเฉพาะนโยบายการบัญชี และผลกระทบจากการตัดสินใจเลือกใช้ทางเลือกทางบัญชี รายการกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ลักษณะ ประเภท และองค์ประกอบของรายการของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

การเปิดเผยสิ่งที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของบริษัท ซึ่งในหลายประเทศ กำหนดวัตถุประสงค์ของบริษัทว่าจะสร้างผลตอบแทนสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว

2. ความเป็นเจ้าของและสิทธิของผู้ถือหุ้น เผยเกี่ยวกับโครงสร้างของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงการถือหุ้นที่สำคัญ การใช้อำนาจการควบคุมในการออกเสียงหรือโดยวิธีอื่น การรวมกิจการ การขายสินทรัพย์ที่มีสาระสำคัญ

3. นโยบายและโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ

3.1 เผยเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ กรรมการที่เป็นผู้บริหาร และที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร ความเป็นอิสระของกรรมการ

3.2 เผยองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

4. สมาชิกของคณะกรรมการ และผู้บริหารที่สำคัญ

4.1 คุณสมบัติและหน้าที่ โดยเปิดเผยหน้าที่ของกรรมการแต่ละคน คุณสมบัติประวัติ

ส่วนตัว

4.2 วิธีการประเมินผลงานของคณะกรรมการ

4.3 ผลตอบแทนของคณะกรรมการ

4.4 แผนการดำเนินงาน

4.5 การมีส่วนได้เสีย

5. การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของพนักงานและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ

6. ความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและสังคม โดยเปิดเผยเกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและสังคม และผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กร

7. การบริหารความเสี่ยง โดยเปิดเผยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง ระบบการบริหารความเสี่ยงและกิจกรรมในการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งการควบคุมภายในและประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน

8. ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี โดยเปิดเผยข้อมูลถึงความเชื่อมั่นของกรรมการในความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี วิธีการเลือกและแต่งตั้งผู้สอบบัญชี ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท เช่น เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทมากกว่า 5 ปี การเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนสำนักงานสอบบัญชี การให้บริการอื่นต่อบริษัทนอกจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี สัดส่วนของค่าบริการอื่นเมื่อเทียบกับค่าบริการทั้งสิ้นที่ผู้สอบบัญชีได้รับจากบริษัท

การเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ

1. การประชุมประจำปี เปิดเผยถึงวิธีการในการจัดการประชุมประจำปี วาระการประชุม ภาษาที่ใช้ในการประชุมควรเป็นภาษาทางราชการ

2. กำหนดเวลาและวิธีการเปิดเผยข้อมูล ควรมีการเปิดเผยให้ทันเวลา ชัดเจน กระชับ และถูกต้องโดยถือหลักเนื้อหาทางเศรษฐกิจสำคัญกว่ารูปแบบทางกฎหมาย

3. การเปิดเผยการไม่ปฏิบัติตาม ในประเทศที่มีแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการแล้ว หากบริษัทใดไม่สามารถปฏิบัติตามในกรณีใดควรเปิดเผยให้ทราบแต่ถ้าหากประเทศใดยังไม่กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ บริษัทสามารถใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีที่เป็นสากลเป็นแนวทางได้และให้เปิดเผยให้ทราบ (อนุญาภิธานมนตรี, 2547, หน้า 8-13)

จากการที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการลดค่าของเงินบาท ในปี พ.ศ.2540 บริษัทจำนวนมากต้องปิดกิจการ ประสบกับภาวะล้มละลาย ตกเป็นหนี้จำนวนมาก กับต่างประเทศเนื่องจากการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ในการที่รัฐบาลประกาศให้ประเทศไทยใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศแบบลอยตัว ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนลง และเกิดผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนจำนวนมหาศาล และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ สืบเนื่องมา คือปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ปัญหาการว่างงาน และนักลงทุนขาดความมั่นใจในการลงทุนกับบริษัทในตลาดทุนของประเทศไทย ประกอบกับบริษัทจำนวนมากขาดการควบคุม และขาดการเปิดเผยข้อมูล

การดำเนินงานอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้ลงทุน หรือแม้แต่ฝ่ายจัดการของบริษัทเองไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ไทยประสบอยู่ร้ายแรงมาก และใช้เวลาแก้ไขนาน ดังนั้นบริษัทในประเทศไทยควรเร่งปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการ พ้นจากภาวะวิกฤต และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อฟื้นฟูกิจการ และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความล้มเหลวทางภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนเรียกความเชื่อมั่นจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศกลับคืนมาโดยเร็ว และยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการส่งเสริมให้บริษัทต่าง ๆ ในตลาดทุนของประเทศไทยนำหลักการกำกับดูแลกิจการมาใช้ซึ่งจัดให้มีการสำรวจและประเมินผลด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการจัดอันดับบรรษัทภิบาลที่ดีอีกด้วย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ดำเนินการต่อเนื่องในการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยได้จัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการฉบับปรับปรุง สิงหาคม 2544 ซึ่งนำเสนอหลักการที่คาดหวังให้บริษัทปฏิบัติตาม 40 ข้อ และเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นให้บริษัทมีการนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติ ตลาดหลักทรัพย์จึงได้เลือกหลักการของการกำกับดูแลกิจการที่ดีจำนวน 15 ข้อ เพื่อให้บริษัทสามารถนำไปถือปฏิบัติในขั้นเริ่มแรก และ

เปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ (ถ้ามี) ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของบริษัท ตลาดหลักทรัพย์เชื่อมั่นว่าการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการจัดการที่ดี อันเป็นสิ่งที่พึงคาดหวังจากบริษัทจดทะเบียน ซึ่งมีส่วนทำให้บริษัทได้รับการยอมรับมากขึ้นทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนเป็นการสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพของฝ่ายจัดการ อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นแก่ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีจำนวน 15 ข้อ โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีดังนี้

1. นโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ
2. ผู้ถือหุ้น: สิทธิและความเท่าเทียมกัน
3. สิทธิของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ
4. การประชุมผู้ถือหุ้น
5. ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์
6. ความขัดแย้งของผลประโยชน์
7. จริยธรรมธุรกิจ
8. การถ่วงดุลของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร
9. การรวมหรือแยกตำแหน่ง
10. ค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหาร
11. การประชุมคณะกรรมการ
12. คณะอนุกรรมการ
13. ระบบการควบคุมและการตรวจสอบภายใน
14. รายงานของคณะกรรมการ
15. ความสัมพันธ์กับผู้ลงทุน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2544)

แนวทางการเปิดเผยหลักการกำกับดูแลกิจการ 15 ข้อ

1. การเปิดเผย ให้เปิดเผยในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของบริษัท ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ให้แสดงเหตุผลประกอบ
2. วิธีการเปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการ อาจเปิดเผยแต่ละข้อตามหลักการ หรือจะจัดกลุ่มใหม่ให้ครอบคลุมหลักการทั้ง 15 ข้อก็ได้

3. การอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมหรือการให้ข้อมูลสนับสนุนที่เป็นการกล่าวซ้ำกับหัวข้ออื่นในแบบ 56-1 หรือรายงานประจำปี อาจใช้วิธีการอ้างอิงได้ โดยระบุถึงหัวข้อและหรือเลขหน้า เพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้นและไม่ซ้ำซ้อน (อุษณา ภักธมนตรี, 2547, หน้า 8-14)

จากหลักการกำกับดูแลกิจการดังกล่าว หนึ่งในหลักการดังกล่าวที่มีความสำคัญในการให้ข้อมูลทั้งทางด้านการเงินและทั่วไปที่ไม่ใช่ด้านการเงินคือ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency) เพื่อประโยชน์ในการติดตามการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ และเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจทางด้านการลงทุนของนักลงทุนทั้งผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมี ตัวอย่างของความสำคัญของการปกปิดข้อมูลและไม่โปร่งใสของบริษัทเอนรอน (Enron) ซึ่งเป็นบริษัทพลังงานใหญ่ที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงนำเงินไปลงทุนในกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ได้ปกปิดผลขาดทุนและแสดงรายการในงบการเงินที่เป็นเท็จ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางบัญชีที่ไม่ชัดเจนและซับซ้อน และผู้บริหารฝ่ายบัญชีและการเงิน ผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบอิสระ มีความสัมพันธ์หรือมาจากสำนักวิชาชีพเดียวกัน ตลอดจนสถาบันผู้กำกับดูแลไม่เข้มงวดและให้ความเชื่อมั่นต่อบริษัทขนาดใหญ่นี้สูงเกินไป เมื่อนักลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบผลการดำเนินงานที่แท้จริงประกอบกับการกระทำที่ไม่ชอบดังกล่าวจึงขายหุ้น ทำให้ราคาหุ้นของบริษัทตกต่ำ จนกระทั่งบริษัทต้องล้มละลาย และยังมีผลกับบริษัทผู้สอบบัญชี ซึ่งประพฤติดิจจรยาบรรณ ทำให้บริษัทผู้สอบบัญชีดังกล่าวซึ่งเป็นบริษัทขนาดใหญ่ต้องล้มละลายด้วยเช่นกัน ต่อจากนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ออกกฎหมายใหม่ขึ้นมาชื่อว่า “Sabanes-Oxley” โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่เข้มแข็ง มีการทบทวนหลักเกณฑ์ความเป็นอิสระและการหมุนเวียนผู้สอบบัญชี การเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและการควบคุมภายใน การเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญมากขึ้น การเพิ่มบทลงโทษทางอาญา และให้ใช้บังคับกับบริษัทที่เป็นสาขาของสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในต่างประเทศด้วย ดังนั้น ผู้ตรวจสอบบัญชีของบริษัทที่กฎหมาย Sabanes-Oxley บังคับใช้ จะต้องศึกษากฎหมายและใช้หลักกฎหมายนี้ในการตรวจสอบบริษัทดังกล่าวด้วยเช่นกัน

หลักการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency) โดย OECD ได้กำหนด มาตรฐานการกำกับดูแลกิจการควรเปิดเผยข้อมูลของบริษัททันเวลาและถูกต้อง รวมถึงแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน ส่วนของผู้ถือหุ้น และการกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลควรรวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ แต่ไม่ได้กำหนดแน่นอนตายตัว
 - 1.1 ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของบริษัท

1.3 โครงสร้างการถือหุ้นและสิทธิในการออกเสียงลงคะแนน

1.4 นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง และข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการ รวมถึงคุณสมบัติ วิธีการสรรหากรรมการ การเป็นกรรมการบริษัทอื่นด้วยหรือไม่และ ระบุกรรมการที่เป็นกรรมการอิสระ

1.5 รายการที่เกี่ยวข้องกัน

1.6 ปัจจัยและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง

1.7 ประเด็นสำคัญ ๆ เกี่ยวกับลูกจ้างและผู้มีส่วนได้เสียอื่น

1.8 โครงสร้างและนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ และจัดทำจริยธรรมธุรกิจหรือจรรยาบรรณเป็นลายลักษณ์อักษร และติดตามให้มีการปฏิบัติตาม

2. ควรจัดทำและเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีและการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่การเงินที่มีมาตรฐานคุณภาพสูง

3. ผู้ตรวจสอบบัญชีในการตรวจสอบรายงานทางการเงินประจำปีควรมีความเป็นอิสระ มีคุณภาพ เพื่อเป็นการประกันข้อมูลต่อบุคคลภายนอกได้แก่คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นว่างบการเงินดังกล่าวนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทด้วยความถูกต้อง

4. ผู้ตรวจสอบบัญชีภายนอกควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยคำนึงถึงหน้าที่ของวิชาชีพ

5. ช่องทางสำหรับให้ข้อมูลข่าวสารของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจควรจัดทำให้เหมาะสม ทันเวลาและประหยัดต้นทุน

6. แม้บทการกำกับดูแลกิจการควรจัดทำอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์หรือให้คำแนะนำโดยนักวิเคราะห์ โบรกเกอร์ ตัวแทนการจัดระดับและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักลงทุน ปราศจากการทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน (OECD, 2004)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้นำหลักการกำกับดูแลของ OECD ซึ่งเป็นที่ยอมรับและให้เป็นพื้นฐานในประเทศต่าง ๆ มาจัดทำหลักในการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสสำหรับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อนำไปปฏิบัติและหากไม่สามารถปฏิบัติได้ต้องชี้แจงเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษร

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

จากทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง บุคคลจะมีแรงจูงใจจากผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ ดังนั้นฝ่ายจัดการจะพยายามเพิ่มมูลค่ากิจการให้สูงที่สุด ตราบเท่าที่การกระทำเช่นนั้น จะไม่ขัดต่อผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ (Conflict of Interest) โดยทฤษฎีนี้จะ

กล่าวถึงความสัมพันธ์ในลักษณะการเป็นตัวแทน (Agency Relationship) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งเรียกว่าตัวการ (Principal) กระทำการดังต่อไปนี้

1. จ้างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ตัวแทน (Agent) ในการให้บริการหรือบริหารงานแทน และ

2. ต้องมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ Agent

Agency Relationship ขึ้นพื้นฐานจะเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ

1. ระหว่าง ผู้ถือหุ้น กับ ฝ่ายจัดการ

2. ระหว่างผู้ถือหุ้น กับเจ้าหนี้

และปัญหาของตัวแทน (Agency Problem) จะเกิดขึ้นเมื่อ ฝ่ายจัดการของบริษัทถือหุ้นสามัญน้อยกว่า 100 % ก่อให้เกิดการทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ในความเป็นจริงฝ่ายจัดการไม่ได้ต้องการพยายามสร้างผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งหรือการลงทุนเพื่อสร้างกำไรเพราะว่าไม่ใช่การสร้างผลประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับฝ่ายจัดการที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้น (คิลปีซีย์ ปวีณพงษ์พัฒน, 2546)

จากโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท และฝ่ายจัดการ โดยทั้ง 3 ฝ่ายต่างมีบทบาทที่แตกต่างกันในบริษัท ซึ่งการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) จึงเป็นกระบวนการที่คณะกรรมการบริษัทในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ และเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานของบริษัท โดยดูจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายและสะดวกที่สุด เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ ไม่ดำเนินงานด้วยการทุจริตหรือกระทำในทางที่ไม่ชอบธรรมอันจะเป็นการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ ผู้ขาย ลูกค้า พนักงาน รัฐบาล สังคม และประชาชน ซึ่งจากโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวข้องกับทฤษฎีตัวแทน จึงควรมีการเปิดเผยข้อมูลด้วยความโปร่งใส เพื่อเป็นการป้องกันการฉ้อโกงหรือทุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนตนของตัวแทนดังกล่าว และยังเป็นการทำให้ผู้ลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับข้อมูลที่มีเนื้อหาและรายละเอียดเพียงพอต่อการตัดสินใจลงทุนในบริษัท ปัญหาเรื่องการหาประโยชน์ส่วนตนตามทฤษฎีตัวแทนนี้จะหมดไปถ้าตัวแทนดังกล่าวมีจรรยาบรรณและจริยธรรมในการทำงาน ปฏิบัติตามนโยบายของบริษัท ก็จะก่อให้เกิดความมั่งคั่งสร้างความเชื่อมั่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงตัวแทนได้รับประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย

แนวคิดในการนำเสนอข้อมูลต่อผู้ใช้งบการเงิน

แม่บทการบัญชีของไทย

แม่บทการบัญชีของไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการนำเสนองบการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน รวมถึงการแสดงความเหตุประกอบงบการเงินและรายละเอียดประกอบ โดยให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ โดยมีข้อสมมุติใช้เกณฑ์คงค้างและมีการดำเนินงานต่อเนื่อง แสดงและจัดประเภทรายการในงบการเงินยึดหลักความสม่ำเสมอ

ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน:

ความเข้าใจได้

ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ความมีนัยสำคัญ

ความเชื่อถือได้

การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม

เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ

ความเป็นกลาง

ความระมัดระวัง

ความครบถ้วน

การเปรียบเทียบกันได้

ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเชื่อถือได้

ทันต่อเวลา

ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป

ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ

การแสดงผลข้อมูลที่ถูกต้องตามควร

องค์ประกอบของงบการเงิน

ฐานะการเงิน

สินทรัพย์

หนี้สิน

ส่วนของเจ้าของ

ผลการดำเนินงาน

รายได้

คำชี้แจง

การปรับปรุงเพื่อการรักษาระดับทุน

แม่บทการบัญชีนี้เกี่ยวข้องกับงบการเงินและงบการเงินรวมที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์โดยทั่วไป งบการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นและนำเสนออย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อสนองความต้องการข้อมูลร่วมของผู้ใช้งบการเงินทุกประเภท แม้ว่าผู้ใช้งบการเงินบางกลุ่มอาจมีสิทธิเรียกร้องหรือมีอำนาจในการได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมูลที่แสดงไว้ในงบการเงิน แต่ผู้ใช้งบการเงินส่วนใหญ่ยังจำเป็นต้องใช้งบการเงินเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ ผู้จัดทำงบการเงินจึงควรตระหนักถึงความต้องการของผู้ใช้งบการเงินส่วนใหญ่ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน แม่บทการบัญชีนี้ไม่ครอบคลุมถึงรายงานการเงินที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ อย่างไรก็ตาม แม่บทการบัญชีอาจนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำรายงานการเงินที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะได้ หากข้อกำหนดเอื้ออำนวย

งบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานการเงิน งบการเงินที่สมบูรณ์ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน (ซึ่งอาจจัดทำและนำเสนอได้หลายแบบ เช่น งบกระแสเงินสด หรือ งบกระแสเงินทุน) หมายเหตุประกอบงบการเงิน งบประกอบ และคำอธิบายที่ทำให้งบการเงินนั้นสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ งบการเงินอาจรวมรายละเอียดประกอบและข้อมูลเพิ่มเติมที่อ้างถึงหรือที่ได้มาจากงบการเงินซึ่งผู้ใช้งบการเงินคาดว่าจะได้รับเพื่อใช้พิจารณาพร้อมกับงบการเงินนั้น ตัวอย่างรายละเอียดประกอบหรือข้อมูลเพิ่มเติมดังกล่าว ได้แก่ ข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานทางอุตสาหกรรมหรือทางภูมิศาสตร์ และการเปิดเผยเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับราคา อย่างไรก็ตาม งบการเงินไม่รวมถึงรายงานของผู้บริหาร สาระจากประธาน บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร และรายการอื่นในลักษณะเดียวกันที่อาจปรากฏในรายงานประจำปีหรือรายงานการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 นี้กำหนดเกณฑ์ในการนำเสนองบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป และเพื่อให้มั่นใจว่างบการเงินดังกล่าวจะสามารถเปรียบเทียบกันได้กับงบการเงินในงวดก่อน ๆ ของกิจการและกับงบการเงินของกิจการอื่น และยังคงครอบคลุมถึง ข้อควรพิจารณาโดยรวมในการนำเสนองบการเงิน แนวทางในการกำหนดโครงสร้างของงบการเงินและข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับข้อมูลที่ควรรวมอยู่ในงบการเงินเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ของแม่บทการบัญชีของไทย

งบการเงินเป็นการเสนอข้อมูลทางการเงินที่มีแบบแผน เพื่อแสดงฐานะการเงินและรายการทางบัญชีของกิจการ งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน

ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และยังเป็นการแสดงถึงผลงานของฝ่ายบริหารซึ่งได้รับความไว้วางใจให้ดูแลทรัพยากรของกิจการ งบการเงินจึงควรให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สินทรัพย์
2. หนี้สิน
3. ส่วนของเจ้าของ
4. รายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงรายการกำไรและรายการขาดทุน
5. กระแสเงินสด

ข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่นที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดคะเนเกี่ยวกับกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคาดคะเนเกี่ยวกับจังหวะเวลาและความแน่นอนที่กิจการจะก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด โดยผู้บริหารของกิจการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

ส่วนประกอบของงบการเงิน : งบการเงินที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วย

1. งบดุล
2. งบกำไรขาดทุน
3. งบคงบหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 3.1 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
 - 3.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
4. งบกระแสเงินสด
5. นโยบายการบัญชีและหมายเหตุประกอบงบการเงิน

และนอกจากนี้แต่ละบริษัทจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางบัญชีของบริษัทด้วย จากแม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีของไทยที่กำหนดมาแล้วได้กำหนดให้กิจการจัดทำและนำเสนองบการเงินอย่างถูกต้องและยุติธรรมหรือถูกต้องตามควรเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546)

ในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการต้องการทราบความเป็นไปของกิจการตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ฝ่ายจัดการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินควรเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในแม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงิน การเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น จะช่วยให้งบการเงินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและไม่ทำให้ผู้ใช้งบการเงิน

เข้าใจผิดในข้อมูลที่นำเสนอ และช่วยให้งบการเงินมีลักษณะเชิงคุณภาพ (ซึ่งได้แก่ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้) กิจการจึงควรเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น และเป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามควร (Fair) สมบูรณ์ (Full) และเพียงพอ (Adequate) การเปิดเผยข้อมูลรวมถึง การแสดงรูปแบบ การจัดรายการ คำอธิบาย คำศัพท์ที่ใช้เกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณและรายละเอียดเพื่อช่วยให้ตีความหมายงบการเงินได้ดีขึ้น ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงินก็ได้ ข้อมูลอาจเปิดเผยไว้ในงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบ ข้อมูลที่ควรเปิดเผย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี (เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการรายการพิเศษ ข้อผิดพลาดที่สำคัญ) การเปิดเผยข้อมูลจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีของกิจการหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกกิจการหนึ่ง หรือเปรียบเทียบกับข้อมูลของกิจการเดียวกันในแต่ละงวดบัญชีได้ หลักการที่สำคัญของการเปิดเผยข้อมูลคือ กิจการควรเปิดเผยข้อมูล หากการเปิดเผยข้อมูลนั้นจะช่วยอธิบายถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการในระหว่างงวดได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวต้องไม่เป็นข้อมูลที่เปิดเผยแล้วทำให้กิจการเสียหาย เช่น ข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจ (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทพร, 2544, หน้า 510, 548-9)

บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากบทความและการศึกษาถึงผลการวิจัยต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสตามหลักการกำกับดูแลกิจการของบริษัทพบว่าได้มีการศึกษากันแพร่หลายโดยมีงานวิจัยและบทความที่สำคัญดังนี้

Beaufret (n.d.) การเพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสช่วยเพิ่มการเติบโตของยอดขายอย่างรวดเร็ว มากกว่าบริษัทอื่นในตลาดเดียวกัน (Continue to Improve Level of Disclosure & Transparency with Sale Growing Faster than Carrier Market)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ [กลต.] (ม.ป.ป.) ศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้าง Good Corporate Governance ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย” จัดทำโดยคณะทำงานซึ่งตั้งขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คณะทำงานเห็นว่า การที่บริษัทจะมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือไม่นั้น เกิดจากข้อกำหนดของ

กฎหมายส่วนหนึ่ง และเกิดจากความสมัครใจของบริษัทอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้น คณะทำงานจึงกำหนดขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุม การพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านกฎหมาย หรือปัจจัยอื่น ๆ อย่างไรก็ดี บทศึกษาของคณะทำงานฉบับนี้เป็นเพียงการศึกษาปัจจัยดังกล่าวในภาพกว้าง จากการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการ เนื่องจากผู้ถือหุ้นสามารถใช้กลไกในการเปิดเผยข้อมูลเป็นช่องทางในการติดตาม (Monitor) การปฏิบัติงานของผู้บริหารได้ การเปิดเผยข้อมูลที่ดีควรมีลักษณะที่นักลงทุนควรมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน ข้อมูลที่เปิดเผยต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เพียงพอ และทันต่อเหตุการณ์ (Free Flow) นอกจากนี้ ควรมีทั้งข้อมูลที่เป็นข้อมูลทางการเงิน (Financial Information) และข้อมูลทั่วไป (Non - Financial Information) ที่สะท้อนถึงจุดอ่อน และจุดแข็งของบริษัท เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีข้อมูลครบถ้วนในการตัดสินใจ และควบคุมดูแลผู้บริหารทั้งในเรื่องการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) การจัดการด้านการเงิน (Financial Management) และ กลยุทธ์ทางธุรกิจ (Business Strategy) ผู้ถือหุ้นสามารถใช้ข้อมูลเปิดเผยในการตัดสินใจซื้อหรือขายหุ้นของบริษัท ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ราคาหุ้นสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของบริษัท ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารปัจจุบัน ดังนั้น การที่ผู้ลงทุนขายหุ้นบริษัทจำนวนมาก จนทำให้ราคาหุ้นลดลงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ชี้ว่าผู้ลงทุนเห็นว่า ผู้บริหารชุดปัจจุบันไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหากยังคงให้ผู้บริหารชุดดังกล่าวบริหารงานต่อไป อาจทำให้เป้าหมายของบริษัทที่ต้องดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นในระยะยาวไม่สามารถบรรลุได้ คณะกรรมการและผู้บริหารควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส (Transparency) มีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน เชื่อถือได้ ทันการณ์ และสม่ำเสมอ เพื่อให้ให้นักลงทุนภายนอก (Outside Investor) สามารถประเมินผลการดำเนินงานและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องได้ จากการทบทวนข้อกำหนดของการเปิดเผยข้อมูล คณะทำงานเห็นว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้ในประเทศไทยใกล้เคียงกับหลักเกณฑ์ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในด้านประเภทของข้อมูล และระยะเวลาที่ต้องเปิดเผย อย่างไรก็ตาม ยังควรต้องดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเข้มงวดขึ้น และยังควรต้องปรับปรุงหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ได้มากขึ้นด้วย คณะทำงานได้พิจารณาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลใน 3 ส่วนหลัก คือ 1) การเปิดเผยข้อมูลด้านการเงิน 2) การเปิดเผยข้อมูลทั่วไปที่ไม่ใช่ข้อมูลด้านการเงิน และ 3) การเผยแพร่ข้อมูลสู่ผู้ลงทุน

1. การเปิดเผยข้อมูลด้านการเงิน (Financial Information)

คณะทำงานได้แบ่งการพิจารณาในเรื่องนี้เป็น 3 ส่วน คือ มาตรฐานการบัญชี บทบาทของผู้สอบบัญชี และบทบาทของบริษัทซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลและเป็นผู้จัดทำงบการเงิน โดยมี

รายละเอียดดังนี้

มาตรฐานการบัญชี

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้ออกประกาศกำหนดให้บริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน และบริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และในกรณีที่มาตรฐานไทยไม่ครอบคลุมมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใด ให้บริษัทดังกล่าวใช้มาตรฐานของ IASC หรือ AICPA หรือ FASB ตามลำดับ

บทบาทของผู้สอบบัญชี

เพื่อให้ข้อมูลในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยต่อประชาชนถูกต้อง น่าเชื่อถือ มาตรา 56 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ที่ กำหนดให้งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนต้องได้รับการสอบทาน หรือตรวจสอบและรับรอง โดยผู้สอบบัญชีที่ได้รับการเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีในฐานะที่เป็นบุคคลที่เป็นกลางและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบัญชีเป็นอย่างดี และเป็นบุคคลหนึ่งที่ทางตลาดหวังให้เป็นผู้ที่ จะให้ความเห็นต่อความครบถ้วน ถูกต้องของข้อมูลทางการเงินที่จะเปิดเผยต่อประชาชน จึงควรแสดงความเห็นอย่างอิสระต่อกับงบการเงินของบริษัท และในกรณีที่บริษัทมีการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ก็ควรแสดงความเห็นไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีให้ชัดเจนด้วย

บทบาทของบริษัท

บริษัทเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการจัดทำงบการเงินให้ถูกต้องครบถ้วน และเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี

2. การเปิดเผยข้อมูลทั่วไปที่ไม่ใช่ข้อมูลด้านการเงิน (Non-Financial Information)

คณะกรรมการเห็นว่า ควรกำหนดให้ต้องเปิดเผยข้อมูลทั่วไปที่ไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นจำนวนเงินประเภทอื่นไว้ในรายงานประจำปีด้วย ได้แก่

- แผนการดำเนินงาน รวมทั้งผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตามแผนดังกล่าว และ

ในกรณีที่การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนดังกล่าว ควรเปิดเผยสาเหตุ และแนวทางแก้ไขไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้การวางแผนการดำเนินธุรกิจของคณะกรรมการบริษัทเป็นไป เพื่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นในระยะยาว และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถใช้เป็นกลไกในการควบคุมว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้หรือไม่ และทราบได้ว่าผู้บริหารปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

- เหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท การดำเนินงานเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การประเมินระบบการบัญชี และการควบคุมภายใน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการถือหุ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีนัยสำคัญ นอกจากนี้ สำหรับธุรกิจบางประเภทที่สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Asset) มีความสำคัญกับการประกอบธุรกิจ หรือธุรกิจบางประเภทที่ต้องพึ่งพิงทักษะของบุคลากรเป็นสำคัญ ควรเปิดเผยให้เห็นถึงความสำคัญ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัท หากเกิดการเปลี่ยนแปลงในรายการดังกล่าวด้วย

- การปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติที่ดี (Code of Best Practice) ของคณะกรรมการบริษัท ในกรณีที่ทางการได้กำหนดเป็นแนวทาง (Guideline) ให้บริษัทหรือกรรมการปฏิบัติตาม และกรณีที่กรรมการไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวในเรื่องใด ก็ควรเปิดเผยเหตุการณ์ดังกล่าว พร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้

นอกจากนี้ ควรมีการเปิดเผยความเห็นของกรรมการอิสระ และคณะกรรมการตรวจสอบ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้รับมอบหมายให้แสดงความเห็นเกี่ยวกับระบบบัญชี และการควบคุมภายใน รวมทั้งรายการระหว่างกันที่เกิดขึ้นในระหว่างปีไว้ในรายงานประจำปีด้วย

3. วิธีการเผยแพร่ข้อมูล

ปัจจุบันผู้ลงทุนสามารถรับทราบข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนได้หลายวิธี ซึ่งได้แก่

1 รายงานต่าง ๆ ที่บริษัทจดทะเบียนต้องจัดส่งให้แก่สำนักงาน กสศ. และ ตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อเผยแพร่ต่อผู้ลงทุนทั่วไป

2 การเผยแพร่ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน โดยผ่านระบบ SIMS ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของบริษัท ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมการ ผู้ถือหุ้น สิทธิการจองซื้อหุ้น ประวัติการเพิ่มทุน และงบการเงิน เป็นต้น

3 คำแนะนำด้านการลงทุนจากบริษัทหลักทรัพย์ หรือที่ปรึกษาการลงทุน

ข้อกำหนดของสำนักงาน กสศ. เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ในปัจจุบัน กำหนดให้ต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลทางการเงิน (Financial Information) และ ข้อมูลทั่วไป (Non-Financial Information) โดยบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ต้องเปิดเผยตามรายการขั้นต่ำ ในรูปแบบและตามระยะเวลาที่สำนักงาน กสศ. และตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด กล่าวคือ ในด้าน ข้อมูลทางการเงิน บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ต้องจัดส่งงบการเงินทุกสิ้นไตรมาส และสิ้นรอบ ระยะเวลาบัญชี โดยงบการเงินดังกล่าวต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป และ ผ่านการตรวจสอบ/ สอบทานโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สำหรับข้อมูลทั่วไป บริษัทที่ออก หลักทรัพย์ต้องเปิดเผยข้อมูลตามรายการขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ที่ยื่นต่อสำนักงานเพื่อให้เปิดเผยต่อประชาชน และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ที่ส่ง

ให้ผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่สำนักงาน กสท. เห็นว่า เอกสารหรือรายงานดังกล่าวมีข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือในกรณีอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์ หรือต่อการตัดสินใจลงทุน สำนักงาน กสท. ก็มีอำนาจสั่งการตามมาตรา 58 ให้บริษัทจัดส่งข้อมูลเพิ่มเติม หรือให้ชี้แจงเพิ่มเติม หรือให้จัดให้มีผู้ตรวจสอบดำเนินการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ และในกรณีที่บริษัทฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว บริษัทต้องระวางโทษตามมาตรา 274 คือ โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 3,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังปฏิบัติไม่ถูกต้อง

Griffith (1998) จากหลักการของ OECD และ Inter-American Convention [IAC.] กล่าวว่า ในหลายประเทศส่งเสริมให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Promoting Disclosure and Transparency of Corporate Transactions) เพื่อป้องกันการฉ้อโกงและการทุจริต (Fraud and Corruption) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสของบริษัท เป็นการปฏิบัติด้านบัญชี การตรวจสอบ และการควบคุมภายในของบริษัท เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากทำให้เกิดความมั่นใจทางด้านของข้อมูลทางการเงินของบริษัทและแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพของตลาดทุน

Balic, Bradley, Bwakira and Fasang (2002) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล (Transparency and Disclosure)” โดยทำการประเมินการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทต่าง ๆ มากกว่า 1,500 บริษัท ในจำนวนนี้บริษัทในรายชื่อของ Standard & Poor ทั่วโลก จำนวน 1,200 บริษัท และอีกมากกว่า 300 บริษัทใน S&P/ IFCI จากข้อมูล รายงานประจำปี 10-K และ Proxy Statements ในปี 2001 ได้ศึกษาบริษัทในลาตินอเมริกา เอเชีย และในปี 2002 ได้ขยายการศึกษาไปยังบริษัทใน S&P/ TOPIX ในญี่ปุ่น ใช้หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จำนวน 98 ข้อ จากการศึกษาพบว่า

1. การเปิดเผยข้อมูลบริษัทมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่และประเทศ ตลอดจนในพื้นที่และประเทศเดียวกัน
2. บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีความแตกต่างในการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและการเรียงตำแหน่งของหลักการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
3. จำนวนข้อมูลที่บริษัทจัดทำในรายงานประจำปีมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเสี่ยงด้านการตลาด (Market Risk) และ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่ากิจการ (Valuations)
4. การเปิดเผยข้อมูลทั่วไป (Non-Financial) ในรายงานประจำปีควรมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Standard & Poor's and Corporate Governance and Financial Reporting Centre [CGFRC] (2004) ได้ศึกษา “การเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการในประเทศไทยจากบริษัท

ในกลุ่ม SET 50 (Corporate Governance Disclosures in Thailand A study of SET50 Companies)” โดยทำการศึกษาบริษัทในกลุ่ม SET 50 จำนวน 50 บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในรายงานประจำปี 2002 ในการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการที่พัฒนามาจาก หลักการให้คะแนนของ Standard & Poor’s ประกอบด้วย 136 ข้อ จากการศึกษาพบว่ามีความ แตกต่างในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัทใน SET 50 คะแนนการเปิดเผยข้อมูลส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 20 ถึง 40 คะแนน เป็นผลให้บริษัทในประเทศไทยควรปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูล ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี และยังพบว่ามีความแตกต่างด้านต่อไปนี คือ โครงสร้างการกำกับ ดูแลกิจการ ขบวนการ และการปฏิบัติเกี่ยวกับคณะกรรมการ การจ่ายค่าตอบแทน ผู้ตรวจสอบบัญชี และการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น

บริษัทไทยเรตติ้งแอนด์อินฟอร์เมชันเซอร์วิส จำกัด [TRIS] (2547) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “บรรษัทภิบาลในมุมมองของนักลงทุนสถาบันไทย” โดย TRIS ได้ส่งแบบสอบถามไปยัง ผู้รับผิดชอบบริหารเงินลงทุนของธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการ กองทุนรวม บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย นิติบุคคลประเภทบริษัท และกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ จำนวน 246 ราย ที่ลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 123 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของแบบสอบถามที่ส่งไป โดยกลุ่ม ตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังกล่าวมีจำนวนเงินลงทุนในหุ้นสามัญทั้งสิ้น 175,918 ล้านบาท ใน บริษัทจดทะเบียน 98 บริษัท นอกจากนี้ TRIS ได้ทำการสำรวจความเห็นเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ ผู้รับผิดชอบบริหารเงินลงทุนจำนวน 38 คน จากบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม กองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ และสถาบันการเงินอื่น ๆ รวม 30 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีจำนวนเงินลงทุน ในหุ้นสามัญไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท จากการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 95 เห็น ความสำคัญของการมีบรรษัทภิบาลที่ดี โดยแสดงความคิดเห็นว่าบริษัทจดทะเบียนทุกแห่งจำเป็นต้องมี บรรษัทภิบาลที่ดี และองค์ประกอบที่นักลงทุนสถาบันไทยคิดว่าสำคัญมากที่สุดคือ การเปิดเผย ข้อมูล เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของบริษัทจดทะเบียนต่อสาธารณะและเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดกับนักลงทุน สถาบันมากกว่าเรื่องอื่น ๆ เพราะใช้ข้อมูลที่เปิดเผยมุ่งอยู่เป็นประจำ โดยสื่อที่ใช้มากที่สุดคือ งบการเงินและรายงานประจำปี นอกจากนั้นยังเห็นว่าหากไม่มั่นใจในเรื่องความโปร่งใสของ การเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและผู้บริหารก็ไม่น่าเชื่อถือ และพบว่าประโยชน์ของ บรรษัทภิบาลที่ดีในความคิดของนักลงทุนสถาบันคือ จะทำให้ภาพพจน์ของบริษัทดีขึ้น เพิ่มมูลค่า หุ่นของบริษัท ลดความเสี่ยงที่บริษัทจะล้มละลาย, เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่ม ความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้ยังจำหน่ายหุ้นเพิ่มทุนหรือหุ้นกู้ง่ายและเร็วขึ้นหรือได้ ต้นทุนทางการเงินในรูปอัตราดอกเบี้ยต่ำลง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนทั้งในและ

ต่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องความโปร่งใสของรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการทำเรื่องขออนุญาตจากหน่วยงานทางการมีการลดขั้นตอนและเวลาในการพิจารณาให้อีกด้วย หากนักลงทุนสถาบันทราบว่ามีบริษัทหนึ่งในตลาดหลักทรัพย์มีบรรษัทภิบาลที่ดีหรือไม่ นักลงทุนสถาบันจะยังไม่ลงทุนในบริษัทดังกล่าวทันที แต่จะพิจารณาปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ก่อนว่าเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ ในขณะที่หากทราบว่าบริษัทขาดบรรษัทภิบาลที่ดี นักลงทุนสถาบันจะพิจารณาก่อนว่าเป็นเรื่องที่รุนแรงหรือไม่ ซึ่งหากเป็นเรื่องที่ไม่รุนแรง นักลงทุนจะไม่เปลี่ยนแปลงการลงทุนแต่อย่างใด แต่หากเป็นเรื่องรุนแรง ซึ่งได้แก่ การทำรายการระหว่างกันที่ทำให้บริษัทเสียหายและการไม่ลงทุนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่นระบบบัญชีน้ำเสีย นักลงทุนพยายามขายหุ้นโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ ผลตอบแทนจากการขายหุ้นต้องเป็นที่น่าสนใจด้วย ปัจจัยหนึ่งที่นักลงทุนสถาบันใช้พิจารณาว่าบริษัทจดทะเบียนมีบรรษัทภิบาลที่ดี คือ ได้รับรางวัลตามโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ โดยยินดีจ่าย Premium สำหรับแต่ละ โครงการเฉลี่ย 6-13% ซึ่งผลวิจัยแสดงค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้ Premium ในแต่ละ โครงการค่อนข้างสูง เนื่องจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกันมาก โครงการที่นักลงทุนสถาบันยินดีจ่าย Premium เฉลี่ยสูงสุด (13.2%) คือ บริษัทที่ได้รับการจัดอันดับบรรษัทภิบาลอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก รองลงมาคือบริษัทที่ได้รับรางวัล Disclosure Awards นักลงทุนสถาบันจะได้ Premium 9.85% ส่วน Premium ที่ให้แก่บริษัทที่ได้รางวัล Best Corporate Governance Report เท่ากับ 8.94%

Lehmann, Warning and Weigand (1996) ได้ศึกษาเรื่อง “โครงสร้างการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ การลงทุนในบริษัท และกำไร (Efficient Governance Structures Corporate Investment and Profitability)” โดยศึกษาข้อมูลจากบริษัทในประเทศเยอรมัน จำนวน 361 บริษัท ช่วงปี 1991 - 1996 โดยมีสมมติฐานว่าบริษัทที่มีโครงสร้างการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพจะมีกำไรสูง ซึ่งการเปรียบเทียบความเป็นเจ้าของโดยระบุความเป็นเจ้าของ โครงสร้างของเงินทุน การลงทุนและ การเติบโตของบริษัท โดย Multi-Input/ Multi-Output Data Envelopment Analysis (DEA) จากนั้น จะนำไปอธิบายตัวแปรต่าง ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์กับกำไรของบริษัท จากการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีคะแนนของ DEA ที่มีประสิทธิภาพ ในด้านโครงสร้างการกำกับดูแล การลงทุนและกลยุทธ์การเติบโต มีกำไรสูง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือบรรษัทภิบาล ด้านการเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส กฎหมาย “Sarbanes – Oxley” ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) แนวคิดในการนำเสนอข้อมูลต่อผู้ใช้งบการเงินจากแม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีของไทย ตลอดจนบทบาทความและผลงานวิจัยของต่างประเทศและในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลและ

ความโปร่งใสตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี พบว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสในระดับสูงจะมีผลการดำเนินงานที่ดีและยังยืนกว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสในระดับต่ำ และเป็นการป้องกันการฉ้อโกงหรือทุจริตของฝ่ายจัดการ เป็นการลดค่าใช้จ่ายจากการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่ไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการเปิดเผยข้อมูลทั้งด้านการเงินและข้อมูลทั่วไปที่ไม่ใช่ด้านการเงินให้กับนักลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในอดีต ปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มในอนาคต เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ประกอบกับความแตกต่างทางสภาพแวดล้อมของประเทศไทยกับประเทศที่ได้วิจัยมาแล้ว จึงเป็นประเด็นที่เหมาะสมแก่การศึกษาว่าการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในประเทศไทยจะส่งผลให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีผลการดำเนินงานที่ดีหรือไม่